"božanska", a stvarni povijesni nedostatci tretiraju se kao iznimke koje ne dotiču božansku bit ustanove, nego ju samo na tren zastiru.

Congar opovrgava to shizofreno viđenje Crkve koje niječe isprepletenost božanskoga i ljudskoga u crkvenom životu i djelovanju. Ukratko, za razliku od Krista, u Crkvi božansko i ljudsko nisu hipostatski sjedinjeni, nego po Kristu ostvarenoj Božjoj spasenjskoj inicijativi u povijesti. Cjeloviti ekleziološki model objedinjuje te elemente na četiri međusobno povezane razine: (a) Crkva je usmjerena na Krista i Evanđelje; (b) Crkva je općinstvo svetih; (c) Crkva je institucija u službi života vjere; (d) Crkva je zajednica vjernih obilježena svojom poviješću koju treba prihvatiti, a ne tražiti neku idealnu Crkvu koja bi bila samoj sebi svrha.

U petom poglavlju Congar kroz kršćansko poimanje molitve razlaže važnost ekumenizma. Congar napose ističe primjer Isusove Velikosvećeničke molitve (Iv 17), koja sažima njegovo poslanje i naznačuje kako se Božji spasenjski naum uslišava po djelovanju njegova Tijela — Crkve u povijesti. Isusova molitva posjeduje trajnu djelotvornost koja se po Duhu Svetom neprestano oživljava u Crkvi. Tako ponavljanje Kristovih riječi i čina — od sakramenata do molitava — "posadašnjuje" njihov učinak. Stoga Isusova Velikosvećenička molitva jednako zaziva i potiče jedinstvo apostola onomad kao i jedinstvo kršćana danas.

Zato je uostalom molitva za jedinstvo kršćana ključna po suvremeni ekumenski pokret. Zajednička molitva ne pretendira na sakramentalno jedinstvo, ali ujedinjuje odijeljene kršćane po vjeri Kristu i u Krista. Takav pristup ne relativizira katolička dogmatska uvjerenja u ime nekoga lažnoga ireneizma, nego ih smješta u kontekst podložnosti Božjoj volji i čini srž tzv. "duhovnoga ekumenizma". Congar kao plodove zajedničke molitve za jedinstvo navodi: (a) jačanje usklađenosti vjernika s djelovanjem Duha Svetoga; (b) obraćenje i poniznost; (c) uzajamno upoznavanje kršćana kao braće i sestara u Kristu; (d) obnova dijaloga.

Za Yvesa Congara Crkva koja sebe razumije kao narod Božji, ujedinjen u dostojanstvu kršćanskoga poziva, kao i Tijelo Kristovo, organski povezano s Kristom kao svojom Glavom, ne trpi podjele i teži zacijeliti raskole. Samo tako Crkva može autentično biti sveopći sakrament spasenja i mesijanski narod, koji svjedoči nadu razdijeljenomu svijetu da je u Kristu moguće postići pravdu i mir. Molitva za jedinstvo stoga nije tek jedna od aktivnosti Crkve. U tom smislu ova knjiga služi i kao podsjetnik na svrhu i poslanje Crkve, koja si stoga ne može dopustiti ni indolentnost uslijed uhodanih navada ni povlađivanje duhu vremena. Svakako je neizostavan resurs za studente i pri istraživanju ekleziologije Drugoga vatikanskoga sabora.

Mirko Vlk

Benedikt Vujica, *Imendanik*. Sarajevo: FMC Svjetlo riječi, 2025.

Franjevački medijski centar (FMC) Svjetlo riječi iz Sarajeva objavio je knjigu pod naslovom *Imendanik* Benedikta Vujice, franjevca pokrajine Bosne Srebrene, u kojoj obrađuje kršćanska imena, njihova značenja i datume s prijedlozima za slavljenje imendana. Riječ je o djelu na kojem je autor radio godinama, neprestano dopunjujući imena i njihova tumačenja koja je otkrivao. Zadivljuje sveobuhvatnost i preglednost knjige. Auktor u *Predgovoru* navodi kako su mu se kroz desetljeća obraćali naši pastoralni djelatnici s pitanjem o značenju pojedinih imena te o svecima i datumima njihovih spomendana koji bi bili

prikladni za slavljenje imendana. Tražio je etimološko značenje imena prema hebrejskom, grčkom, latinskom ili živim jezicima, zatim izvedenice, kao i inačice njihovih prevedenica u našim krajevima. Fra Benedikt piše: "S tim u vezi, uz etimološko značenje odnosnih imena svetačkih likova, redovito sam dodavao prijedlog ili prijedloge za imendane, navodeći datume spomendana i osnovne biografske podatke dotičnih svetaca. I konačno, učestala ovovrsna pitanja potaknula su me da se ozbiljnije posvetim znanosti koja se zove onomastika ili imenoslovlje (grčki ónoma znači ime) i sve te odgovore objedinim i izdam u jednoj knjizi" (str. 5).

Fra Benediktu kod pisanja je poslužila prije svega knjiga iz 2008. godine *Imena i imendani* Antuna Jarma, đakovačkoga svećenika i znanstvenika. No u svojoj ispravnoj kritičnosti, kao konačni kriterij u odabiru svetaca uzeo je *Martyrologium Romanum* iz 2004. godine, obnovljen i dopunjen prema odredbama Drugoga vatikanskoga sabora. Pisac je, naime, u prijedlozima za pojedine imendane navodio isključivo svece i blaženike koji su uvršteni u tu liturgijsku knjigu (uz neke iznimke, kao što je naša bl. Ozana Kotorska ili sv. Donat): u njoj su samo one svetačke osobe čije je postojanje povijesno utvrđeno a njihova svetost potvrđena od Crkve. Auktor koristi uz Bibliju liturgijske i patrističke knjige, više hrvatskih, grčko–hrvatskih, latinsko–hrvatskih rječnika te drugu relevantnu literaturu na našem i stranim jezicima. Vidi se da iza ovoga djela stoji vrlo studiozan posao.

Sve inačice i prevedenice pojedinih imena, kojih je ponekad mnogo, navedene su abecednim redom s naznakom izvornoga imena dotičnoga sveca. Vujica je svjestan da je nemoguće obuhvatiti inačice svih imena, pa često nabrajanje završava riječima "i druge slične inačice". Izvorna su imena ispisana masnim slovima uz tumačenje njihova podrijetla i značenja s prijedlozima za imendane. Za datume spomena pojedinih svetaca auktor se je držao onih koji su označeni u Rimskom martirologiju (*Martyrologium Romanum*) uz vlastitosti biskupskih konferencija HBK i BKBiH. Pritom kao franjevac uzima ponegdje u obzir i vlastitosti Vijeća Franjevačkih zajednica u Hrvatskoj i BiH. Među predloženim imendanima kod dotičnih svetaca ili blaženika navedeni su osnovni biografski podatci (kod nekih likova možda i preopširno, primjerice kao kod sv. Hijacinte Mariscotti).

Od starine su kršćani, napose na Istoku, običavali novokrštenику davati ime nekog sveca (najčešće apostola i mučenika, te iz Biblije i kasnije iz crkvene povijesti). Od sredine srednjega vijeka taj se običaj prakticira i na Zapadu. A potom je Tridentski sabor (1545.–1563.) odredio da se vode matice krštenih, zabranjujući narodna imena. Rimski obrednik (*Rituale Romanum*) iz 1614. kod zahtjeva roditelja dopušta upis nekršćanskoga imena u Maticu krštenih, ali uz dodatak i nekog kršćanskoga imena. Uz navedeno auktor ističe da se s vremenom stvaraju brojne inačice najpoznatijih biblijskih i svetačkih imena, kako bi se izbjegla zbrka u njihovu raznovrsnom korištenju. Pritom kao primjere navodi imena: Marija (30 inačica), Josip (49) i Anto (24). Ukazuje i na postojanje istih izvedenica od više različitih imena. Takvih je primjera također mnogo. Fra Benedikt upućuje svećenike na te podudarnosti, pa ih potiče da pomognu roditeljima pri odabiru imena. Pritom je ovaj imendanik prikladan vodič. Auktor zna da će njegovoj opširnoj knjizi uvijek biti moguće dodavati nova imena, odnosno njihove inačice.

Vujica u uvodu (i kasnije u abecedariju, kod dvojbi kada je prikladno slaviti neki imendan) izvrsno navodi da

se pod pojmom imendana u prvom redu slavi milost krštenja, a tek potom dotični svetac: "Milosni učinci sakramenta krštenja jesu i trebaju biti objekt krsne slave svakoga kršćanina" (str. 10). Ističe pritom pokojnog papu Franju, koji je više puta u svojim katehezama pitao vjernike znaju li datum svojega krštenja. "Rekao je da svaki kršćanin treba znati datum svoga krštenja i da taj datum slavi kao dan zahvalnosti Bogu za dar novoga života, za dar preporođenja, za dan kada smo po milosti krštenja postali Božja posinovljena djeca te pritjelovljeni Kristu i Crkvi" (str. 9–10). Ako se tako gleda na vlastito ime i krštenje, onda nije problem da se uzimaju i narodna imena ili ona iz biljnoga i životinjskoga svijeta. No fra Benedikt s pravom upozorava i na opasnost posvjetovnjačenja, pa naglašava da "nije opravdano ni poželjno da kršćanski roditelji nadijevaju svojoj djeci imena po raznim žzvijezdama' ovoga svijeta iz reda filmova, igrača, pjevača, političara, znanstvenika i drugih sličnih zanimanja, ili da čak izmišljaju imena. U krštenju se imenom djeca posvećuju Bogu, a ne žzvijezdama' ovoga svijeta. Pastoralni djelatnici i roditelji trebaju, dakle, imati u vidu nauk i smjernice novoga Katekizma Katoličke Crkve i propisa Zakonika kanonskog prava" (str. 10–11).

Ime je od velike važnosti kod nas katolika, kao i kod kršćana općenito (u knjizi su obuhvaćena i neka pravoslavna imena). Ono nije samo konvencionalna oznaka, nego izraz identiteta i dostojanstva čitave ljudske osobe. Stoga sva imena treba izgovarati dolično i pristupati svakomu čovjeku s poštovanjem. Tomu će pridonijeti i ovo djelo. Već unaprijed se može reći da će knjiga fra Benedikta Vujice biti od velike koristi svećenicima i svim članovima Božjega naroda. Ona je pisana s erudicijom i ljubavlju, znanstveno i pastoralno. I u tehničkom pogledu — preglednost, raznolika vrsta slova, prikladni razmaci između imena i njihovih inačica — djelo izgleda primjereno i prikladno. Ova izvrsna knjiga i njezin auktor, koji u 90. godini života još piše i pastoralno djeluje u Beogradu u franjevačkoj crkvi sv. Ante, zaslužuju istinsku pohvalu!

Marijan Steiner